

Status for Kjøøyabukta i Ås kommune- vurdering av grunnlag for vern og skjøtselsbehov

Anders Thylén og Ulrika Jansson

Ekstrakt

Biofokus har i 2018, på oppdrag for Ås kommune, vurdert grunnlaget for vern av Kjøyabukta i Ås kommune. Vi har også foreslått endringer til gjeldende skjøtselsplan. BioFokus foreslår forenkling av foreslått skjøtsel og begrensning av type tiltak til å inkludere kun de som bevarer eller styrker naturverdiene i området.

Nøkkelord

Skjøtselsplan
Vern
Plan- og bygnadsloven
Naturtyper
Strandeng
Strandsump

Omslag

Kjøyabukta sett fra nord. Foto: Ulrika Jansson.

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-682-9

BioFokus-notat 2018-47

Tittel

Status for Kjøyabukta i Ås kommune – vurdering av grunnlag for vern og skjøtselsbehov.

Forfatter

Anders Thylén og Ulrika Jansson

Dato

26. november 2018

Antall sider

17 sider, inkludert vedlegg

Refereres som

Thylén, A. og Jansson, U. 2018. Status for Kjøyabukta i Ås kommune – vurdering av grunnlag for vern og skjøtselsbehov. BioFokus-notat 2018-47. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

Ås kommune

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Innledning

Biofokus har på oppdrag for Ås kommune i 2018 vurdert grunnlaget for vern av Kjøøyabukta i Ås kommune. og foreslått endringer til gjeldende skjøtselsplan.

Oppdraget var konkret å:

- Oppdatere naturtypekartlegging for å vurdere status på naturverdiene og grunnlag for fortsatt vern etter plan- og bygningsloven (spesialområde naturvern), evt. om utstrekningen for vernestatus bør endres.
- Vurdere om vedtatt skjøtselsplan bør opprettholdes, evt. om det er behov for revisjon av tiltakene.
- Vurdere om kommunen bør prioritere skjøtsel i Kjøøyabukta, sett i forhold til andre tilsvarende naturverdier i kommunen der skjøtsel bør prioriteres.

Kjøøyabukta er regulert av Ås kommune til spesialområde naturvern etter Plan- og bygningsloven (PBL) § 25 første ledd nr. 6. Reguleringsbestemmelsene er vedtatt i kommunestyret 14.10.1998 og revidert 30.11.1998 med følgende bestemmelser:

- *A: Det tillates ingen inngrep som kan redusere naturverdier i området. Området skal skjøttes slik at en tar vare på det særegne plante og dyrelivet. Skogen skal skjøttes slik at en tar vare på en variert skogbestand i forhold til alder og artsrikdom og foretas utenom yngle- og hekketida. Foryngelse skal skje naturlig. Forsiktig rydding av vegetasjon er tillatt.*
- *B: Eksisterende rettigheter til småbåtplasser innenfor området som er vist på kartet opprettholdes. Utvidelse av brygger og av antall båtplasser tillates ikke. Båtopplag tillates ikke.*

Gjeldende skjøtselsplan for Kjøøyabukta er utarbeidet av BioFokus i samarbeid med kommune og grunneier og ble vedtatt 24. juni 2007 (Røsok og Olsen 2007)

Foreliggende notat diskuterer og prioriterer skjøtselstiltak i Kjøøyabukta basert på dagens naturverdier og skjøtselsbehov med sikte på å opprettholde naturverdiene.

Vurdering av fortsatt grunnlag for vern

Metode

For å vurdere om det fortsatt er grunnlag for vern etter plan- og bygningsloven ble status for naturverdiene i området undersøkt og det ble gjort en rask analyse av hvor mye tilsvarende areal det fins i Ås kommune. Området ble feltbefart 25. juni 2018 av Anders Thylén og Ulrika Jansson og naturtypeavgrensninger og naturtypebeskrivelser ble oppdatert og vil bli lagt inn i Naturbase. Det ble gjort rettet søk etter rødlistearter og andre arter med forvaltningsinteresse i felt, og alle artsfunn er lagt inn på Artskart. I tillegg ble Viggo Ree og Kjell Magne Olsen, som begge tidligere har befart området, kontaktet for å bidra med sin kunnskap om artsmangfoldet i området tidligere. Data fra Artskart, Naturbase og gjeldende skjøtselsplan ble gjennomgått og inngår i vurderingen.

Strandeng og strandsump i Bunnefjorden

Ås kommune har, med sin begrensede kyststripe få beskyttede vikar med potensial for artsmangfold knyttet til strandeng/strandsump. Ås kommunes kyststripe strekker seg fra Sjøstrand rett nord for Kjøya sørover til Bekkevoll i indre del av Bunnefjorden (Figur 1). I Bogenvika, rett sør for Kjøya, ligger en liten strandeng/strandsump (ikke naturtypekartlagt) og et kartlagt bløtbunnsområde som er isolert fra strandskoger og annen naturlig vegetasjon. Neste beskyttede havsvik i sør ligger i Breivoll friområde ved Søndre Breivollodden og består av en liten strandeng/strandsump (ikke naturtypekartlagt) innenfor et kartlagt bløtbunnsområde. Viken er grunn, området er lite og dyrelivet påvirkes trolig negativt av aktiviteten på Breivoll. Lenger inn i Bunnefjorden, ved Nettet er det ingen rester igjen av gammel strandeng/strandsump, som fra naturens side ville ha dominert der bekken fra Pollevann munner i fjorden. Ved Bekkevoll, der bekken fra Årunge munner, er det små areal med takrørsump og bløtbunn mellom bryggeanlegg og båtopplagringsplass der det opprinnelig har vært et større areal med strandeng/strandsump.

I Kjøyabukta fins strandengen/strandsumpen i et økologisk sammensatt område med både bløtbunnsområder, kortvokst strandeng, høyvokst strandsump, strandskog og edelløvsskog. Dette er den eneste strandengen/strandsumpen som opptrer i sin naturlige økologiske sammenheng i Ås kommune. På en større målestokk finnes kun enkelte andre lignende strandenger/strandsumper i tilgrensende kommuner i Bunnefjorden. Den største kartlagte strandengen/strandsumpen ligger i Frogn kommune, aller innerst i den vestre delen av Bunnefjorden. En annen strandeng/strandsump i nærheten av Kjøyabukta finnes innerst i Åsebukta, i Frogn kommune. Den vurderes utfra flybild å kunne ha lignende kvaliteter som Kjøyabukta, men er ikke kartlagt.

Figur 1. Ås kommunens kyststripe strekker seg fra Sjøstrand, rett nord for Nebba og sørover til Bekkevoll der bekken fra Årungen munner i Bunnefjorden. Kommunegrense i svart, Kjøya verneområde stiplet i rødt.

Naturverdier i Kjøyabukta

I Kjøyabukta verneområde er det samlet kartlagt fem naturtypelokaliteter, fra bløtbunnsområder ytterst i bukta, til strandeng og strandsump innerst i bukta og videre til strandskog, edelløvsog og barskog i den vestre skrenten (Figur 2). Bløtbunnsområdet er tidligere kartlagt av NIVA (2008) og gitt lokal verdi (C-verdi), denne verdien er opprettholdt. Strandengen og strandsumpen er revidert i 2018 og vurdert som viktig (B-verdi). Strandskogen er vurdert i forbindelse med faggrunnlag for rik sumpskog i 2013 og er fortsatt vurdert som viktig i 2018 (B-verdi). Edelløvsog er revidert i 2018 og gitt lokal verdi (C-verdi). Den tilgrensende barskogen på Vestnebbå er kartlagt i 2000 av Bratli og da vurdert som viktig (B-verdi). Barskogen er ikke befart i 2018, og verdien opprettholdes.

Naturtypeavgrensningene er noe justert i forbindelse med kartlegging i 2018, men hovedtrekkene er like. De oppdaterte naturtypebeskrivelsene fins i vedlegg 1.

Figur 2. Flyfoto over Kjøyabukta. Rød stippet linje viser området som er regulert som spesialområde naturvern etter Plan- og bygningsloven. Tallkoder viser revidert naturtypekartlegging: 10: Barskogslokaliteten Vestnebb, B-verdi. 11: Edelløvskogslokaliteten Kjøyabukta vest, C-verdi. 12: Strandskogslokaliteten Kjøyabukta SV, B-verdi. 13: Strandeng- og strandsumpslokaliteten Kjøyabukta, B-verdi. 14: Bløtbunnsområdet Kjøya, C-verdi.

Artsfunn

Området inneholder en lang rekke typiske arter knyttet til strandeng og strandsump og tilgrensende areal (se oppdaterte naturtypebeskrivelser i vedlegg 1 og Artskart). De fleste rødlisteartene er fugler, men færre rapporterte funn i det siste fra lokalkjente ornitologer gjør det sannsynlig at arter er blitt mer fåtallige eller helt har forsvunnet fra området i de siste (Artskart). Ved riktig skjøtsel og hensyn antas det at området igjen kan ha kvaliteter som tiltrekker seg disse fugleartene, men det kan også være faktorer på en større skala som påvirker fuglelivet i indre Oslofjord. Artsmangfold knyttet til fugl er videre nøye beskrevet i boken «Nebba – et sted ved Bunnerfjorden» fra 2005 (Øvrene et al. 2005).

Konklusjon

Sjeldenheten av tilsvarende bukter i Bunnefjorden sett i sammenheng med registrerte naturtypelokaliteter, tidligere registrerte arter og potensial fremover for arts mangfoldet tilsier at Kjøøybukta har naturkvaliteter som fins få andre steder i Bunnefjorden og at vernet for området bør opprettholdes. Avgrensingen er hensiktsmessig med hensyn til verneformålet.

Formål med vern

Verneområdet ble opprettet for å bevare biologisk mangfold knyttet til bløtbunnsområder i bukta, strandeng/strandsump, svartor-strandskog, or-askeskogen og eldre barskog. Det var særlig det rike fuglelivet i Kjøøybukta som ble vektlagt ved opprettelsen av vernet og inngrep som ville kunne forringe naturverdiene ble regulert i reguleringsbestemmelsene.

Formålet med verneområdet foreslås å presiseres slik at skjøtselen kan bli mer målrettet. Forslag til formål:

«Kjøøybukta er regulert til spesialområde naturvern for å bevare en bukt med strandeng- og strandsumpvegetasjon, i en intakt naturlig gradient fra gruntvannsområde til skog, som grunnlag for et rikt arts mangfold med hovedfokus på fugl.»

Vurdering av gjeldende skjøtelsesplan og tiltak i området

Gjeldende skjøtelsesplan ble gjennomgått og vurdert. Planen inneholder grundig dokumentert kunnskap om naturmangfoldet i Kjøøybukta og beskrivelser av skjøtelsessoner og tiltak. Beskrivelsen av naturforhold, geologi, trusler og påvirkning i gjeldende skjøtelsesplan gir et bilde av et område med gode forutsetninger for et rikt biologisk mangfold fra naturens side, som har blitt påvirket av større og mindre tiltak over mange år. Til tross for at området ble vernet i 1998 har det også deretter gjennomgått store forandringer pga. tiltak som har vært i strid med reguleringsbestemmelsene. I gjeldende skjøtelsesplan diskuteres trusler, inkludert uønskede tiltak, grundig og denne gir et godt innblikk i historikken til området (Røsok og Olsen 2007). Skjøtelsesplanen bør imidlertid oppdateres slik at den bedre gjenspeiler dagens naturverdier og behov for hensyn

og skjøtsel. Ved befaring i 2013 ble det registrert hageavfall og søppel mellom veien og bergroten i den søndre delen av verneområdet. Det foregikk også gravearbeider der veien krysser bekken i juli 2013. Ved befaring i 2018 ble det ikke registrert spor av nylig utførte tiltak i området, hverken negative (f.eks. hogst, dumping av avfall etc.) eller positive (f.eks. rydding av fremmede arter). Det kan imidlertid ha blitt gjennomført tiltak i den siste 5-årsperioden som ikke ble registrert i 2018.

Det foreslås her en forenkling av skjøtselssone-inndelingen til tre soner; sone 1: skog, sone 2: strandeng og strandsump og sone 3: bløtbunnsområder (Figur 4). Øvrige areal omtales under generelle skjøtselsbehov.

Det ble også vurdert som hensiktsmessig å sortere hvilke tiltak som vil være nødvendige for å opprettholde verneverdiene i hver sone og hvilke tiltak som per i dag er tillatt i reguleringsbestemmelsene til tross for at de kan ha negativ påvirkning på verneverdiene. Tiltak foreslått videreført i dette notatet vil kun omhandle de tiltak som vil være nødvendige for å bevare eller styrke de biologiske verdiene. Hensyn beskrives generelt for hele arealet.

Ansvar for gjennomføring av tiltak mellom grunneier og kommune bør gjennomgås av forvaltningen og grunneier i samarbeid. Gjennomføring av skjøtselstiltak er resurskrevende og krever ofte samarbeid mellom flere aktører. Tiltak som vil gi størst biologisk nytte i skjøtelsplanen bør prioriteres.

Generelle tiltak

Fremmede arter bør fjernes i hele verneområdet og i tilgrensende areal. Bekjempelse krever ofte artsspesifikk tilnærming og det anbefales å følge faglige råd gitt i Fylkesmannens handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus (Fylkesmannen i Oslo og Akershus 2010) og i faktaark fra Fagus (<https://fagus.no/publikasjoner/>). Hensyn til naturverdiene bør vises ved at ingen tiltak utover det som det gis rom for i reguleringsbestemmelsene og i skjøtselsforslagene bør tillates.

Sone 1: Skog

De biologiske kvalitetene utvikles best ved å unngå hogsttiltak i skogen. Foreslåtte tiltak for å styrke det biologiske mangfoldet er derfor begrenset til:

- fjerning av fremmede arter som kanadablåhegg (SE), rødhyll (SE) og eventuelle andre fremmede arter som oppdages i området.
- fjerning av avfall, inkludert hage- og hogstavfall.
- vurdere å legge strømleningen utenfor verneområdet, eller evt. grave den ned, slik at det ikke blir nødvendig å rydde skog under ledningen. Skogen gis derved mulighet til å vokse opp og bli gammel.

Sone 2: Strandeng og strandsump

Tidligere hevd i området har vært både beite og slått. Rundt 1900 hadde gården Kjøia naturalhusholdning, med to kuer, sau, gris og høner og beitemarken gikk i

perioder helt ned til sjøen. På 1920-tallet ble takrørskogen slått til dyrefor (Øvreneess et al. 2005)(Figur 3). For å opprettholde deler med kortvokst strandeng i tillegg til takrørskogen ville det mest gunstige være å gjenoppta hevd i deler av strandengen/strandsumpen. Fortrinnsvis ved å slå deler av strandengen eller ved å la storfe beite i området i en periode i vekstsesongen. Sauebeite- eller hestebeite anbefales ikke, da sau beiter selektivt og unngår takrør og våte områder og hestebeite ofte fører til et homogent og lavt plantedekke med lite variasjon (Norderhaug et al. 1999). Foreslåtte tiltak for å gjenoppta hevd og samtidig sikre naturmangfoldet knyttet til takrørskogen er:

- Slått av den åpne strandengen i nordvestre del. I tillegg slått av de ytterste 5 meterne av takrørdominerte partier av strandsumpen, annenhvert til tredjehvert år for å unngå at takrør sprer seg utover i den kortvokste strandengen (sone 2a). Resten av arealet bevares som takrørskog og slås ikke (sone 2b).
- Slåtteavfallet (utover det som evt. kan brukes til fôr) brennes, forslagsvis på arealet innenfor strandsumpen som har vært ryddet til hestebeite tidligere, eller kjøres vekk.
- Fjerning av alle fremmede arter innenfor sonen, blant annet skjørpil (SE) og kanadagullris (SE).

Figur 3. Kjøybukta på et maleri fra 1920-tallet. Maleriet er gjengitt med tillatelse fra redaktør til boka Nebba – et sted ved Bunnefjorden (Øvreneess et al. 2005). Strandengen/strandsumpen er på maleriet slått helt ned til vannet.

Sone 3: Bløtbunnsområde

Det vil ikke være nødvendig med noen tiltak for å sikre det biologiske mangfoldet knyttet til bløtbunnsområdet, bortsett fra å hindre at kloakk slippes ut i bukta og

å unngå overgjødning av arealer som drenerer mot bukta. Eventuelt storfebeite istedenfor slått i strandengen/strandsumpen vil ikke påvirke bløtbunnsområdet utenfor negativt dersom beitetrykket er lavt og dyrene bare beiter i deler av vegetasjonsperioden.

Figur 4. Det foreslås en forenkling av soneinndelingen og at kun skjøtsel som opprettholder eller styrker verneverdiene inngår i skjøtelsesplanen.

Vurdering av skjøtselsprioriteringer

Vurderingen av skjøtselsprioriteringer i denne rapporten tar utgangspunkt i de biologiske kvalitetene som er registrert i området og ikke i de tiltak som tillates til tross for verneformålet. Tiltak som ikke bevarer eller styrker de biologiske verdiene anbefales ikke prioritert. I reguleringsbestemmelse A angis at forsiktig rydding av vegetasjonen er tillatt. Rydding av vegetasjon, utøver det som er angitt under generelle tiltak og i sonebeskrivelsene anbefales ikke. Tiltak i gjeldende skjøtselsplan (se tabell 3 i Røsok og Olsen 2007) som går på tross verneformålet eller som ikke er nødvendige for å opprettholde artsmangfoldet knyttet til verneområdet, anbefales ikke prioritert. Dette gjelder f. eks. tynning av svartor og gråor, styving av asker, vedlikehold av vanddybde (mudring) og fjerning av steinmur.

Følgende tiltak foreslås prioritert:

- Fjerning av fremmede arter innenfor hele verneområdet for å unngå at de sprer seg til større arealer og derved både reduserer naturverdiene og medfører en større kostnad den dagen de skal fjernes. Det anbefales å først og fremst fjerne alle fremmede arter i de to øverste trusselkategoriene (Høy risiko:HI og Svært høy risiko:SE).
- Slått i et begrenset areal (deler av sone 2). Samarbeid mellom kommunen, grunneier og lokale lag og foreninger kan vurderes for å holde kostnader nede.

Referenser

- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 2010. Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus Rapport 2/2010. F. i. O. o. A. Miljøvern avdelningen, s.84.
https://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMOA/Milj%C3%B8%20og%20klima/Naturmangfold/Handlingsplan_mot_fremmede_skadelige_arter_i_Oslo_og_Akershus.pdf
- Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L., et al. 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. 252 s.
- Røsok, Ø. og Olsen, K. M. 2007. Skjøtselsplan for Kjøyabukta, Ås kommune. BioFokus-rapport 2007-8. <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/biofokus-rapport/biofokusrapport2007-8.pdf>
- Øvreness, K., Jonassen, I. og Briskerud, C. 2005. Nebba - et sted ved Bunnerfjorden. Nebba Velforening, Nebba.

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser

.....

10 Vestnebb

Gammel furuskog – Gammel lavlandsfuruskog Verdi: B Areal : daa

Innledning: Lokalitetsbeskrivelsen er i sin helhet hentet fra Bratli (2000). Avgrensningen mot nordøst er justert i 2018 i forbindelse med vurdering av grunnlag for vern av Kjøybukta. Det er ikke gjort feltbefaring av Vestnebb i 2018.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Vestnebb er en markert kolle mellom Kjøybukta og Bunnefjorden.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: I den bratte vestvendte skråningen ned mot Bunnefjorden finnes skrinn, og åpen furuskog på tynt jordsmonn. Det finnes en del død ved, men på det dimensjonene er små. Likevel har skogen noe preg av urørthet. I et lite søkk var vegetasjonen noe frodigere med bl.a. blåveis, skogvikke og fingerstarr. Forøvrig dominerer tørre, fattige furuskogstyper med lav og røsslyng.

Artsmangfold: Lokaliteten er viktig for fuglelivet og det antas at den også kan være interessant for insekter.

Bruk tilstand og påvirkning: Et parti med fattig, grøfta sumpskog på toppen ble utelatt pga. at den var såpass påvirket.

Fremmede arter:

Del av helhetlig landskap:

Verdivurdering: B-verdi gitt av Bratli i 2000.

Skjøtsel og hensyn:

.....

11 Kjøybukta vest

Rik edellauvskog – Or-askeskog Verdi: C Areal : daa

Innledning: Lokaliteten er revidert av BioFokus ved Ulrika Jansson i forbindelse med kvalitetssikring av naturtypelokaliteter tidligere kartlagt som rik sumpskog. Dette som et ledd i oppfølging av faggrunnlag for handlingsplan for rikere sump- og kildeskog. Oppdragsgiver har vært Fylkesmannen i Hordaland. Lokaliteten er tidligere feltkartlagt av Klepsland i 2004. Kunnskap fra tidligere kartlegging er videreført. Grenser og beskrivelse er noe justert i 2018 i forbindelse med vurdering av grunnlag for vern av Kjøybukta på oppdrag av Ås kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Edelløvskogen vokser som en smal stripe langs bergfoten mellom en strandskog i nordøst og en gammel barskog i sørvest (begge registrert som egne naturtypelokaliteter). Lokaliteten ligger på vestre siden av Kjøybukta i nordre del av Ås kommune. Skogen vokser på rasmark.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Avgrenset område omfatter en smal stripe med eldre løvdominert skog langs bergroten. Den er kartlagt som edelløvskog (80 %) og bergvegg (20 %). I øvre (vestre) deler vokser skogen på blokkmark. Her inngår lind, lønn og hassel. Lenger ned i skråningen og langs etter veien i sør vokser gråor og ask. Gran vokser også spredt i hele området. Stripen med edelløvskog har variert treslagssammensetning, men er uten død ved av betydning. I feltsjiktet vokser blant annet trollbær og strutseving. Det er mye nordvendte bergvegger med forholdsvis godt utviklet kryptogamflora.

Artsmangfold: Artsmangfoldet ble ikke nøye undersøkt. Ask er vurdert som VU.

Bruk tilstand og påvirkning: Det er dumpet hageavfall og søppel i søndre delen av lokaliteten, nærmest veien. Det er foretatt hogst i nedre del av avgrensningen på 1990-tallet og trærne nærmest strandsumpen er derfor unge. I mesteparten av arealet er trærne eldre. En kraftlinje krysser lokaliteten i nordre del.

Fremmede arter: Fremmede arter vokser i tilknytting til avfallsdumpen i sør og i kraftgaten i nord (blant annet kanadablåhegg, SE).

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten binder sammen strandskogen med den gamle barskogen i vest.

Verdivurdering: Lokaliteten oppfyller terskelverdi som rik edelløvskog med edelløvskogsplanter godt til stede og funn av en VU-art (ask). Den binder sammen den grandominerte skogen i skråningen ovenfor med strandskogen og strandsumpen nedenfor. Den er liten og påvirket og gis C-verdi.

Skjøtsel og hensyn: De biologiske verdiene utvikles best ved å la skogen få utvikle seg fritt. Fjerning av fremmede arter, hageavfall og søppel vil være positivt.

.....

12 Kjøyabukta SV

Rik sumpskog, kildeskog og strandskog – Rik strandskog Verdi: B

Areal : daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt og revidert flere ganger i perioden 2000 til 2018. Lokaliteten er først feltkartlagt av Bratli i 2000 og siden revidert av Klepsland i 2004. I 2013 ble lokaliteten feltbefart (04.07.2013) av BioFokus ved Ulrika Jansson i forbindelse med kvalitetssikring av naturtypelokaliteter tidligere kartlagt som rik sumpskog, som et ledd i oppfølging av faggrunnlag for handlingsplan for rikere sump- og kildeskog på oppdrag av Fylkesmannen i Hordaland. I 2018 er grenser og beskrivelse noe justert i forbindelse med vurdering av grunnlag for vern av Kjøyabukta på oppdrag av Ås kommune. Kunnskap fra tidligere kartlegginger er videreført.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Strandskogen ligger mellom en strandeng og en skrent med rik edelløvskog, på sørvestre siden av Kjøyabukta i nordre del av Ås kommune. Skogen vokser på rike marine avsetninger.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder en sone med ung strandskog med svartor og ask som dominerende treslag. De grøvste trærne måler ca. 20 cm i brysthøydiameter. Skogen ligger nedenfor en bratt li og har både kildeskogspreg og strandskogspreg. I det høyvokste feltsjiktet fins mjøddurt, fredløs, vendelrot, springfrø, skogburkne, enghumleblom, bekkeblom, slyngsøtvier og skogsivaks mm. I bunnsjiktet fins palmemose og fagermoser.

Artsmangfold: Gul frøstjerne står i kantsonen mellom strandsump og strandskog. Av rødlistearter fins ask (VU) rikelig innenfor avgrensningen.

Bruk tilstand og påvirkning: I søndre del av den gamle avgrensningen ble det nylig gravd ned en ledning og all vegetasjon ble fjernet. En stripe med ungskog gjennom lokaliteten skyldes linjerydding under en kraftlinje/telefonlinje som krysser biotopen. Skogen er gjennomhogd flere ganger og få trær er eldre enn 30 år. Den innerste delen av bukta har tidligere hatt et større innslag av svartor, men er nå utelatt fra lokaliteten etter omfattende påvirkning.

Fremmede arter: Kanadagullris (SE) vokser rett utenfor avgrensningen i sørøst.

Del av helhetlig landskap: Biotopen henger naturlig sammen med strandsump og bløtbunnsområde i nordøst og skogbiotoper i sørvest.

Verdivurdering: Strandskog er av Artsdatabanken vurdert som en rødlistet naturtype. Trærne er unge og det er ingen sokler eller rotvelt. Det ble ikke funnet andre rødlistearter enn ask (VU), men vegetasjonen er rik og frodig, med mange typiske arter for strandsumpskoger. Lokaliteten er liten, men den grenser til andre kartlagte naturtypelokaliteter. Samlet vurderes lokaliteten som viktig (B), men i nedre sjikt av denne verdiklassen.

Skjøtsel og hensyn: De biologiske verdiene vil utvikles best ved fri utvikling av skogen.

.....

13 Kjøyabukta

Strandeng og strandsump – Strandsump Verdi: B Areal : daa

Innledning: Lokaliteten er kartlagt og revidert flere ganger i perioden 2000 til 2018.

Lokaliteten er først feltkartlagt av Bratli i 2000 og siden revidert av Klepsland i 2004. I 2013 ble lokaliteten feltbefart (04.07.2013) av BioFokus ved Ulrika Jansson i forbindelse med kvalitetssikring av naturtypelokaliteter tidligere kartlagt som rik sumpskog, som et ledd i oppfølging av faggrunnlag for handlingsplan for rikere sump- og kildeskog på oppdrag av Fylkesmannen i Hordaland. I 2018 er grenser og beskrivelse noe justert i forbindelse med vurdering av grunnlag for vern av Kjøyabukta på oppdrag av Ås kommune. Kunnskap fra tidligere kartlegginger er videreført.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten dekker de indre delene av Kjøyabukta og en smal sone på sørvestsiden av bukta. Den ligger mellom en svartordominert strandskog og et bløtbunnsområde (begge er egne naturtypelokaliteter). Lokaliteten ligger i nordre del av Ås kommune. Løsmassedekket består av rike marine avsetninger.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som en strandeng og strandsump etter faktaarkutkast datert november 2014. Delnaturtypen strandsump dominerer i indre deler (70 %) og kortvokst seminaturlig strandeng (30 %) som ikke er i hevd fins i ytre deler og langs sidene av bukta. I indre deler av strandsumpen dominerer takrør helt, med et smalere belte av havsivaks ytterst og med innslag av arter som vasshøymol, sverdlilje, klourt, gul frøstjerne, duskstarr, mjødukt, fredløs og hanekam. Kortvokst strandeng fins særlig på den vestre siden av bukta, i en smal sone mellom bløtbunnsområdet og skogen innenfor. I den kortvokste strandengen vokser gåsemure, strandsmelle, strandkjeks, fjærekoll, krypkvein, saltsiv, havstarr, strandkryp, strandkjempe og strandstjerne.

Artsmangfold: Lokaliteten ble ikke nøye undersøkt for rødlistearter i 2018, men eldre funn tilsier at flere sjeldne og/eller rødlistede fuglearter har eller har hatt tilhold her. Rørsanger og sivspurv (NT) er to arter som er sterkt knyttet til takrørbeltet og tidligere er påvist hekkende her. Tornskate har hekket i området i mange år, og søkt næring i takrørbeltet. I tillegg har flere andre arter tilhold i takrør og krattskogen, og benytter området trolig både til næringssøk og hekkeområde, blant andre låvesvale og taksvale (NT). Gruntvannsområdene i tilknytting til strandsumpen er særlig viktig for arter som driver næringssøk, og blant annet gravand, hettemåke (VU), fiskemåke (NT), dverglo (NT) og makrellterne (EN) har tidligere benyttet dette området, vinterstid også lomvi (CR). Status for fuglelivet i 2018 er usikkert. Foruten fugl er det registrert en lang rekke av blant annet snegler i området, men det er gjort få rødlistefunn i andre artsgrupper enn fugl.

Bruk tilstand og påvirkning: Mange strandenger har vært i hevd som beite- (vanligst) eller slåttemark. Deler av lokaliteten, som ligger nærmest veien innerst i bukta, ble i en periode på 2000-tallet brukt som hestebeite. Størsteparten av dette arealet er nå utelatt fra lokaliteten pga. manglende kvaliteter som strandeng og strandsump. Det er sannsynlig at hele eller deler av avgrenset lokalitet har vært slått og/eller beitet på 1900-tallet, men den er nå gjengrodd og høyvokst i indre deler.

Fremmede arter: Rynkerose (SE) vokser lengst ut på den kortvokste strandengen på vestre siden av bukten og ved bryggene på østsiden. Nærmest veien er det innslag av kanadagullris (SE) og legesteinkløver. En skjørpil (SE) vokser i veikanten.

Del av helhetlig landskap: Strandsumpen ligger nært opptil andre kartlagte naturtypelokaliteter i og rundt bukta.

Verdivurdering: Strandeng er av Artsdatabankem vurdert å være en rødlistet naturtype. Lokaliteten måler ca 2,7 daa og har samlet et middels innslag av kjennetegnende strandengsarter. Flere rødlistearter av fugl er registrert her tidligere, mens status for disse i dag er usikker. Strandengen er ikke i hevd med ekstensiv slått eller beite i dag og gror sakte

igjen. Samlet vurderes lokaliteten som viktig (B), men riktig hevd og fravær av negativ påvirkning er en forutsetning for å opprettholde verdien.

Skjøtsel og hensyn: For å opprettholde areal med kortvokst strandeng vil det mest gunstige være å beite deler av arealet med storfe. Slått i det ytre takrørbeltet kan også redusere risikoen for at takrør tar over i ytre deler. Fremmede arter bør fjernes før de sprer seg til større areal. De biologiske verdiene vil reduseres hvis området gjødsles direkte eller indirekte, eller utsettes for graving eller andre større tiltak.

.....

14 Kjøya

Bløtbunnsområder i strandsonen – Strandflater av mudderblandet sand med skjell og sandmark (Arenicola), ofte også med spredt vegetasjon av tang og stein - makkfjære Verdi: C Areal : daa

Innledning: Grunn bukt med endel bebyggelse ytterst på nordsiden, kartlagt av NIVA 19.12.2008. Grenser er noe justert i 2018 i forbindelse med vurdering av grunnlag for vern av Kjøyabukta på oppdrag av Ås kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Ligger på østsiden av Bunnefjorden.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Bløtbunnsområder i strandsonen.

Artsmangfold:

Bruk tilstand og påvirkning:

Fremmede arter:

Del av helhetlig landskap:

Verdivurdering: Området dekker mindre enn 50 000 m².

Skjøtsel og hensyn:

.....

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdsetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/rapport.htm>
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/notat.htm>